International Online Journal of Educational Sciences, 2016, 8 (2), 207-216

iojes
www.iojes.net

International Online Journal of Educational Sciences

ISSN: 1309-2707

Pre-service Teachers' (History and Social Studies) Perceptions of Ataturk Who Will Teach Revolution History and Ataturkism

Cengiz DÖNMEZ[1], Ercenk HAMARAT[2] and Salih USLU[3]

[1, 2] *Gazi University, Gazi Educational Faculty, Ankara, Turkey,* [3]*Niğde University, Educational Faculty, Niğde, Turkey*

ARTICLE INFO

Article History:
Received 21.10.2015
Received in revised form 28.11.2015
Accepted 12.12.2015
Available online 22.03.2016

ABSTRACT

The aim of the study is to investigate on candidates of social studies and history teachers who are going to be teaching Turkish Republic Revolutionary History and Ataturkism and determine their perceptions of Ataturk according to different variables (gender, department, class, type of high school which is graduated from, family income and the settlement that teacher candidates spend their life until they enter to university) The research has been done on the 633 candidate teachers who are studying at Social Studies Teaching departments of Gazi University, Niğde University, Zonguldak University and History Teaching departments of Gazi University and Niğde University. The research is done by descriptive survey method and as a data collection tool "Personal Data Form" and "Ataturk Perception Scale" is used which are developed by the researchers. The research data are analyzed by IBM SPSS 21.0 software with necessary statistical techniques. As a general result, it is established that the candidate teachers has a high point of perception and their perceptions of Ataturk highly differ by gender, department and the high school which they are graduated from and it does not show any meaningful difference by class, family income and the settlement that teacher candidates spend their life until they enter to university.

© 2016 IOJES. All rights reserved

Keywords:
Ataturk, Ataturkism, Perception, Pre-service Teacher

Extended Abstract

Purpose and Significance

The purpose of this case is to work on candidates of social studies and history teachers who are going to be teaching about Turkish Republic Revolutionary History and Ataturkism and determine their perceptions of Ataturk according to different variables. Working on this purpose to determine the perception of candidate teachers, the variables used are gender, department, class, type of high school which is graduated from, family income and the settlement that teacher candidates spend their life until they enter to university. The potential variables which could affect the candidate teachers' perception of Ataturk are regarded while choosing the mentioned variables above. According to research voluntary basis, the research included 633 candidate teachers studying in, Gazi University: Departments of Social Studies and History Education, Niğde University: Departments of Social Studies Education and History, Zonguldak University: Departments of Social Studies Education.

Method

The research is done by descriptive survey method and as a data collection tool "Personal Data Form" and Ataturk Perception Scale is used which are developed by the researchers. The Personal Data Forms consist variables of gender, department, class, type of high school which is graduated from, family income

[2] Corresponding author's address: Gazi University, Gazi Educational Faculty, Department of Primary Education, 06500, Ankara, Turkey.
Telephone: +903122028155
Fax: +903122028155
e-mail: ercenkhamarat@gazi.edu.tr
DOI: http://dx.doi.org/10.15345/iojes.2016.02.017

© 2016 International Online Journal of Educational Sciences (IOJES) is a publication of Educational Researches and Publications Association (ERPA)

and the settlement that teacher candidates spend their life until they enter to university. Ataturk Perception Scale, is prepared according to Likert's (1932) 5 point scale for practicability and accuracy. Items in the scale are prepared according to the idea of perception statements being the reflection of the person rather than the idea of persons agreeing with the items, so the points from 1 to 5 are ranked as "Never", "Partially", "To a Degree", "Fairly" and "Completely". A directive which include the purpose of the scale and the points which should be taken into consideration and a section where volunteers will mark their answers on to are prepared and shaped as the final draft for pilot study. After examining the literature on the subject and opinions of experts a scale consisting 41 items have been prepared. The group which has worked on the pilot study of the scale items (n=209) consist of a state university's education faculty history department (n=52 %24,9) and social studies department (n=152, %75,1) some of the students who are studying to be teacher in their respective subjects. In order to determine the total points of the items in the scale their total correlation is examined. Exploratory factor analysis - EFA is used in order to examine the construct validity of the scale. Expert opinion is referred for construct validity. Cronbach Alpha number is calculated for internal consistency reliability.

Results

The collection of the data is done by the researchers themselves. Personal data form and Ataturk Perception Scale is distributed at classes and after giving necessary information the collection process took about 10 to 12 minutes at every classroom. In this research which uses survey method, the points of the candidate teachers according to their perception of Ataturk has been tried to be determined by using descriptive statistics. Statistical analysis of the data has been done by the software IBM SPSS 21.0 and the level of significance is accepted as [$p \leq .05$]. Differentiation of the points that participants got from the Ataturk Perception Scale according to gender has been tried to be justified with Independent Samples t-Test. Differentiation of the points that participants got from the Ataturk Perception Scale according to their department, level, high school they are graduated from, family income and the settlement that teacher candidates spend their life until they enter to university has been tried to be justified with One-Way ANOVA. If there is a meaningful differentiation after the analysis, variance homogeneity is checked to specify which groups have the difference. If the variance is homogeneous LSD test is used out of multiple comparison tests.

Discussion and Conclusion

It is established that the candidate teachers of Social Studies and History who will teach subjects about Turkish Republic Revolutionary History and Ataturkism has a high point of perception about Ataturk. The research's gender variant showed that there is meaningful statistical difference between the total points of male and female candidate teachers on their respective Ataturk Perception Scale. Based on this findings it is established that female candidate teachers has a more positive perception about Ataturk with respect to their counterparts. The research's department variant showed that candidate teachers' department of study makes a meaningful difference on perception of Ataturk. The research class level variant showed that there is no relation between class level and the respective total perception point about Ataturk. The research's high school variant showed that there is a meaningful statistical relation between the high school they are graduated from and their respective total perception points about Ataturk. The research's family income variant showed that there is no meaningful relation between their families' income and their respective total perception points about Ataturk. The research's where they lived as a child" variant showed that there is no meaningful relation between the settlement that teacher candidates spend their life until they enter to university until they come to the university and their respective total perception points about Ataturk.

It is established that there need to be more research with different methods and examples since there are no apparent work on the relevant literature on Perception of Ataturk. The similar research done with different methods and examples should be beneficiary for the literature. This study is based on the perceptions of candidate teachers. Similar studies could be done on teachers with the same respect. Furthermore, a comparison could be done between teachers' and candidate teachers' perception about Ataturk and this could lead to more detailed information.

İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Konularını Öğretecek Öğretmen Adaylarının (Tarih ve Sosyal Bilgiler) Atatürk Algısı

Cengiz DÖNMEZ[1], Ercenk HAMARAT[2] ve Salih USLU[3]

[1, 2]Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara, Türkiye, [3]Niğde Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Niğde, Turkey

MAKALE BİLGİ

Makale Tarihçesi:
Alındı 21.10.2015
Düzeltilmiş hali alındı 28.11.2015
Kabul edildi 12.12.2015
Çevrimiçi yayınlandı 22.03.2016

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülükle ilgili konuları öğretecek sosyal bilgiler ve tarih öğretmen adaylarının Atatürk'e yönelik algısını çeşitli değişkenlere (cinsiyet, bölüm, sınıf, mezun olunan lise türü, ailenin gelir durumu ve üniversiteye gelinceye kadar hayatını geçirdiği yerleşim birimi) göre belirlemektir. Araştırma verileri 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Gazi Üniversitesi: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve Tarih Öğretmenliği; Niğde Üniversitesi: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve Tarih; Zonguldak Üniversitesi: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören toplam 633 öğretmen adayından elde edilmiştir. Betimsel tarama yönteminin kullanıldığı araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu" ve "Atatürk Algısı Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma verileri IBM SPSS 21.0 programı vasıtasıyla gerekli istatistiksel teknikler kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, genel olarak öğretmen adaylarının yüksek bir algı puanına sahip oldukları ve öğretmen adaylarının Atatürk'e yönelik algılarının cinsiyet, bölüm ve mezun olunan lise türü değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık gösterdiği, sınıf, ailenin gelir durumu ve üniversiteye gelinceye kadar hayatını geçirdiği yerleşim birimi değişkenleri açısından ise anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır.

© 2016 IOJES. Tüm hakları saklıdır

Anahtar Kelimeler:
Atatürk, Atatürkçülük, algı, öğretmen adayı

Giriş

Atatürk, Mondros Mütarekesiyle başlayan işgal döneminde, Türk yurdunu düşman işgalinden kurtarmak amacıyla Millî Mücadeleyi başlatmış, dönemin sorumluluk sahibi vatansever bir komutanıdır. Ancak amaca ulaşmanın kolay olmayacağı malumdur. Mevcut şartlar olanca zorluğuyla ortadadır ve bütün bu zorluklarla başa çıkabilmek için güçlü bir irade ve bilgiye sahip olmak gerekmektedir. Çünkü ulaşılmak istenen ideal aynı zamanda milleti bu hedefe ulaştıracak liderde de ideal bir donanımı gerektirmektedir. İdeal demek "güç ve zeka, yumruk ve beyin" her ikisine de sahip olmak demektir. Atatürk'te bu ikisi bir araya gelmiştir. Böylelikle O bitmek bilmeyen bir enerji ve ince bir zekayla mümkün olanın ve ulaşılabilenin sınırlarını hep zorlayan bir azim, ve ölçüyü aşmayan ve bunun bilincinde olan bir iradeye sahip olmuştur (Doerfer, 1987: 121-122). O, işgal yıllarının zorlukları içerisinde planlı hareket ederek, karar vermek ve bunu uygulamak konusunda yapması gerekenleri hiç çekinmeden yerine getirmiştir. Millete ve orduya önderlik etmiş ve hareketi zaferle sonuçlandırarak düşmanı ülkeden atmış muzaffer bir komutandır. Bu anlamda Türk vatanını işgalden, Türk milletini esaretten kurtarmıştır.

Milli Mücadele yıllarının en önemli gelişmelerinden olan millî irade ve hâkimiyetin temsilcisi TBMM'yi açarak Türk milletini yüzlerce yıldır temsil eden Padişah ve hükümetinden ayrı yeni bir temsilciye kavuşturmuştur (Baykara, 1985: 68). Böylelikle millet egemenliğine dayalı demokratik bir devlet modelini devlet hayatımıza sokmuş ve zaferden sonra da bunu Cumhuriyetle taçlandırmıştır. Bu 1920'li yılların dünyasında farklı devlet modelleri yanında bilinçli olarak tercih edilmiş, kendisinin de ifade ettiği gibi, Türk milletin karakterine en uygun, en modern, en çağdaş devlet yapılanmasıdır. Yaptıkları Onu kendi içimizde oldukça farklı kılmıştır. Kurduğu Cumhuriyet ise XX. yüzyılın evrensel etkinliği olan en önemli insanlarından birisi haline getirmiştir (Aybars, 2006: 200).

Atatürk üstün seziş, kavrayış ve duyuş kabiliyetleriyle, ortaya çıkması muhtemel konu, sorun ve olayları çok önceden tahmin edip onlar üzerinde derinden derine dimağını işletip, en kötü ihtimallere kadar her şeyi göz önünde bulundurarak, gereken tedbirleri kararlaştırma ve durumun ileriki gelişme derecelerine

[2] Sorumlu yazarın adresi: Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, 06500, Ankara, Türkiye.
Telefon: 03122028155
Faks: 03122028155
e-posta: ercenkhamarat@gazi.edu.tr
DOI: http://dx.doi.org/10.15345/iojes.2016.02.017

© 2016 International Online Journal of Educational Sciences (IOJES) is a publication of Educational Researches and Publications Association (ERPA)

göre bunları kafasında sıralayarak amaçları iyice tespit etme özelliğine sahiptir (Bayur, 1990: 340). Bu sayede kuracağı yeni devlette ileride yaşanması muhtemel sıkıntıların önüne geçebilmek maksadıyla onun çağdaş ve çağdaşlığın en temel göstergelerinden olarak millî hâkimiyet prensibine göre yapılanmasını uygun görmüştür.

Atatürk, 1 Kasım 1922'de saltanatın kaldırılması sırasında Mecliste yaptığı konuşmada da ifade ettiği gibi Türk milletinin hâkimiyet ve saltanatını fiîlen kendi eline aldığı (Tural, 1997: 25) yani "millet hâkimiyetine dayanan kayıtsız şartsız bağımsız yeni bir Türk devleti kurmak." Prensibine (Mumcu, 2007: 97) uygun hareket etmiştir. Hatta manda-himaye formülleri karşısındaki sert tutumu neticesinde Türk milletinin nitelik ve karakterine uyan Cumhuriyeti getirmeye (Giritli, 1974: 6) dönük tutumuyla bütün dünyanın dikkatini üzerine çekmiştir. Bu aslında işin en başından beri kişi için özgürlük, toplum için de bağımsızlık anlayışının kaynağı ve güvencesidir (Turan, 1999: 53).

Bir devlet kurucusu olarak, devletin/cumhuriyetin en önemli devlet adamı konumundadır. İlk Cumhurbaşkanı olmuş ve milletin takdir ve güvenini kazanarak ölünceye kadar bu görevi sürdürmüştür. Devlet adamı olmak demek, belli bir durumda imkân dâhilindekinin en iyisini yapmak ve ulaşılması imkânsız olan şeylerden yine aynı kararlılıkla vazgeçmek demektir. Atatürk, gelmiş geçmiş zamanlar ve ulusların en önemli devlet adamlarından birisi olarak (Doerfer, 1987: 119) yeni devletin kuruluşu aşamasında çok zor olmasına rağmen gerçekleştirilmesi imkân dâhilinde olan bu yapılanmadan kaçmamıştır. Eski ilahî kaynaklı devlet anlayışından farklı olarak devlet sistemini dünyevileştiren bu yeni sistem aynı zamanda gelişmeye doğru giden yolda engelleri ortadan kaldırarak çağdaşlaşmaya yönelmek demekti. İşte bu anlayışla devlet ve milleti çağdaşlaştırmayı amaçlamış ve bunun için gerekli bütün çalışmaları üstlenmiştir. Onun şahsında şekillenecek bu yeni çağdaş devlet için, aslında Bağımsızlık Savaşı Onun elinde bir araçtır. Ülkenin tüm siyasal ve kültürel yapısını değiştirmek için bir araç (Kongar, 1985: 109).

Aynı şekilde Türk milletini çağdaş uygarlık seviyesine ulaştırmak amacıyla inkılâplar yapmış ve millete yepyeni bir kimlik ve kişilik kazandırmış dönüştürücü bir devlet adamıdır. En başta Fransız İhtilali sonrasında dünyada yayılan milliyetçilik akımı doğrultusunda, cumhuriyetle birlikte ümmetten millete dönüşümü sağlayarak millet olma bilincini aşılamıştır. Millete sadece kendisine söylenenlere itaat etmek yerine, bunu akıl ve mantık süzgecinden geçirdikten sonra kabul veya reddetmesi gerektiğini kavratarak, onu kişilik sahibi yapmıştır.

Bu, aynı zamanda ülkede düşünce ve inanç özgürlüğünün yerleştirilmesini gerekli kılmaktadır. Bir düşünce bir zihniyet inkılâbı demek olan bu anlayış topluma hâkim olan fikir, görüş ve davranışların dogmalardan kurtarılarak akıl ve mantık çizgisinde yön değiştirme sürecinin başlangıcıdır (Özgüldür, 2006: 160). Laiklik demek olan bu anlayış, boş inançlar ve dini baskıların dogmatik zincirleriyle aklın bağlanmasını önleyeceği için, aslında tam bağımsızlık ve millî egemenlik kavramlarının da güvencesi olacaktır (Ozankaya, 1983: 190). Bunlar, milletimiz için kıymeti bilinmesi gereken büyük kazanımlardır.

Atatürk düşünce ve icraatlarıyla enteresan ve dikkat çekicidir. Bir tarafta İstiklal Savaşı verdiği Batı dünyası, diğer tarafta zafer sonrasında bu devletlerin dünya görüşüne dayalı yaşam biçimini benimseme anlayışı. Yani Rönesans'ı, Hümanizmayı kavramış onun ürünü olan ve onunla beraber gelişen ticareti ve onların gelişi sonucu ortaya çıkan aydınlanma çağını, aydınlanma çağı düşüncesini, istemleri ve geçişleri, Tanrı merkezli bir devlet-toplum anlayışından insan merkezli bir dünya görüşüne toplum, hukuk, ahlak anlayışına geçişin benimsenmesi hadisesi (Aybars, 2004: 32) bunun örneğidir.

Atatürk'ün bilinmesi ve örnek alınması gereken bir özelliği de sadece sınırsız bir biçimde medeniyete inanmak ve bilime körü körüne güven duymamak gerektiğidir. Eğer böyle olmasaydı belki Türkiye'nin özgün koşullarını göz ardı ederdi. Ama o zaman bir müddet sonra geride kalmış bir devrin modası geçmiş lideri olurdu. Böyle olsa bile belki tarihî bir şahsiyet olarak yine ilgi çekici olabilirdi. Ancak yeni gelişmelerin olası öncüsü durumunda bulunamaz ve söz hakkına sahip olamazdı (Bucher, 1987: 93). Hâlbuki Atatürk'ün gerçekten olağanüstü bir şekilde önemli olanı görme ve saptama yeteneği vardır ve bu yetenek örneğin Onu Birinci Dünya Savaşı'nda Türkiye'nin tek başarılı generali yapmıştır (Hottinger, 1987: 79).

Burada şunu vurgulamak yerinde olacaktır: "Dünya tarihine mâl olmuş şahsiyetlerde büyüklük (kibir) en nadir olan şeydir. İyi ahlak adına çıkarlarından feragat etmek kurnazlıktan değil yüce gönüllülüktendir. Bu kendi arzusuyla azla yetinmek demektir." (Melzig, 1987: 107) Özdeyişinde ifadesini bulan anlayış en başından beri Atatürk'te mevcuttur. Her zaman bu anlayışla hareket ettiği ve milletinin

çıkarlarını gözettiği için başarılı olmuştur. Dolayısıyla neyi nasıl yapması gerektiği yönündeki bilinci ve milletine olan güveni esas alan hareketi Onun en önemli hasletlerindendir.

Atatürk, yukarıda kısaca değindiğimiz çeşitli özellikleriyle, Türk milleti için önemli ve değerlidir. Böyle çok yönlü bir liderin yeni nesillere öğretilmesinin büyük önemi vardır. Tabii olarak konu, tesadüflere bırakılmayarak dikkatle ele alınmalıdır. Yani öğretim süreci bütün faktörler göz önünde bulundurularak organize edilmeli ve her aşama belli bir plan dâhilinde oluşturulmalıdır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin modernleşme sürecinde İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük konuları özgün bir yere sahiptir. Ayrıca öğretim süreçlerinde ve basamaklarında İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük konularının öğretim programlarındaki yeri ve önemi genel olarak ele alındığında "Bu konu niçin önemlidir ve öğretilmelidir?" sorusu aşağıda verilen üç madde ile cevaplanabilir (Dönmez ve Yazıcı, 2008: 10):

- Milli Mücadele sonunda kurulmuş olan yeni devletin düşünsel yapısını Türk toplumuna benimsetmek,
- Vatandaşlık eğitiminin gereklerinin yerine getirilmesinde İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük konularından yararlanmak,
- Gelecek kuşaklara, rejim oluşturulurken karşılaşılan güçlükleri aktarmak ve gelecekte karşılaşabilecekleri güçlüklerle nasıl mücadele edebileceklerini öğretmek.

Bu açıdan, görev öncelikle öğretmenlere düştüğünden konunun öğretmen eğitimi boyutu da dikkatle ele alınmalıdır. Bu aşamada Atatürk'ü yeni nesillere öğretecek öğretmen veya öğretmen adaylarının Atatürk'le ilgili algılarının ne olduğunun bilinmesi de önemlidir. Çünkü öğretmen veya öğretmen adaylarının konuya kendi algıları bağlamında yaklaşacakları malumdur. Bu sebeple söz konusu algıyla ilgili veriler elde edilerek bir planlama yapılması, amaca ulaşılmasını kolaylaştıracaktır. İşte bu makale, öğretim sürecinin doğru planlanabilmesine yardımcı olmak amacıyla, Atatürk'ü öğretecek öğretmen adaylarının Onunla ilgili algılarını ortaya koymaya yönelik bir ilk adım olacaktır. Zira alan yazında benzer bir çalışmanın yapılmamış olması hem bir boşluk oluşturmakta hem de sonraki çalışmalar için zemin yokluğu anlamına gelmektedir.

Bu bağlamda daha geniş bir ifadeyle makalenin amacı, İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülükle alakalı konuları öğretecek sosyal bilgiler ve tarih öğretmen adaylarının Atatürk'e yönelik algısını çeşitli değişkenlere göre belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda Atatürk'e yönelik öğretmen adayı algısını ölçmek için cinsiyet, bölüm, sınıf, mezun olunan lise türü, ailenin gelir durumu ve üniversiteye gelinceye kadar hayatını geçirdiği yerleşim birimi değişkenleri işe koşulmuştur. Çalışma için bahsi geçen bağımsız değişkenler seçilirken öğretmen adaylarının Atatürk algısını etkileyecek potansiyel değişkenler dikkate alınmıştır.

Yöntem

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu gönüllülük esasına göre, Gazi Üniversitesi: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve Tarih Öğretmenliği; Niğde Üniversitesi: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ve Tarih; Zonguldak Üniversitesi: Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümlerinde öğrenim gören toplam 633 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre dağılımları, öğrenim görmekte oldukları bölümler, öğrenim görmekte oldukları sınıf düzeyleri, mezun oldukları lise türü, ailelerinin gelir durumları ve üniversiteye gelinceye kadar hayatını geçirdiği yerleşim birimlerine ilişkin betimsel veriler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ve Dönmez ve Hamarat (2014) tarafından geliştirilen "Atatürk Algısı Ölçeği" ile toplanmıştır. Kişisel bilgi formu, öğretmen adaylarının cinsiyet, öğrenim görmekte oldukları bölüm, öğrenim görmekte oldukları sınıf düzeyi, mezun oldukları lise türü, ailelerinin gelir düzeyi ve üniversiteye gelinceye kadar hayatını geçirdiği yerleşim birimi değişkenlerinden oluşmaktadır.

Atatürk Algısı Ölçeği, kullanışlı ve duyarlı olması için Likert (1932) tarafından geliştirilen 5'li tipte hazırlanmıştır. Ölçekteki maddeler bireyin maddeye katılımından ziyade, algı ifadelerinin doğası gereği maddenin bireyi yansıtması durumu dikkate alınarak 1'den 5'e doğru puanlanmak kaydıyla "Hiç",

"Kısmen", "Biraz", "Oldukça" ve "Tamamen" şeklinde derecelendirilmiştir. Ölçeğin amacını ve dikkat edilmesi gereken hususları içeren bir yönerge ve katılımcıların cevaplarını kodlayacakları bölüm eklenerek pilot uygulama için taslak ölçeğe son şekli verilmiştir. Araştırma konusuna ait alan yazın incelemesi ve uzman görüşleri sonrasında 41 maddelik taslak ölçek hazırlanmıştır. Ölçek maddelerinin pilot uygulamasının yapıldığı çalışma grubunu (n=209) bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesindeki tarih öğretmenliği (n=52, %24,9) ile sosyal bilgiler öğretmenliği (n=152, %75,1) bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının bir kısmı oluşturmaktadır. Ölçekteki maddelerin madde toplam puanını yordama gücünü belirlemek amacıyla madde toplam korelasyonları incelenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğini incelemek için Açımlayıcı Faktör Analizi-AFA kullanılmıştır. Kapsam geçerliği için uzman görüşüne başvurulmuştur. Ölçeğin iç-tutarlılık güvenirliği için Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Ölçek geliştirme süreci sonunda toplam varyansın 45.63'ünü açıklayan ve 14.60 özdeğerine sahip tek faktörlü yapıda 32 maddelik bir nihai ölçeğe ulaşılmıştır. Ölçekten alınabilecek maksimum puan 160, minimum puan ise 32'dir. Ölçekteki maddelerin madde toplam korelasyon değerleri .51 ile .77 ve madde faktör yükleri .43 ile .81 aralığında yer almaktadır. Maddelerinin iç tutarlılığına yönelik Cronbach Alpha katsayısı ise .94 değerinde bulunmuştur. Ulaşılmış olan bu değerler, Atatürk Algısı Ölçeğinin kabul edilebilir standartlarda geçerli ve güvenilir olduğunu göstermiştir. Bir diğer ifade ile elde edilen bulgular ışığında ölçeğin Atatürk algısını ölçebilecek yeterlikte olduğu görülmüştür.

Veri Toplama ve Analiz

Veri toplama işlemi bizzat araştırmacılar tarafından yapılmıştır. Kişisel Bilgi Formu ve "Atatürk Algısı Ölçeği" sınıflarda öğretmen adaylarına dağıtıldıktan sonra gerekli açıklamalar yapılmış ve veri toplama işlemi her sınıfta 10-12 dakika sürmüştür. Tarama modelindeki bu araştırmada, öğretmen adaylarının Atatürk algısına ilişkin puanları betimsel istatistik ile belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel çözümlemeleri IBM SPSS 21.0 programı kullanılarak yapılmış ve araştırmada anlamlılık düzeyi [p≤ .05] olarak kabul edilmiştir. Katılımcıların "Atatürk Algısı Ölçeği"nden aldıkları puanların cinsiyete göre farklılaşma durumu ilişkisiz örneklemler için t-testi (Independent Samples t-Test) ile ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Katılımcıların "Atatürk Algısı Ölçeği"nden aldıkları puanların öğrenim görmekte oldukları bölüm, öğrenim görmekte oldukları sınıf düzeyi, mezun oldukları lise türü, ailelerinin gelir düzeyi ve üniversiteye gelinceye kadar hayatını geçirdiği yerleşim birimine göre farklılaşma durumu ise ilişkisiz örneklemler için tek faktörlü varyans analizi (One-Way ANOVA) ile belirlenmeye çalışılmıştır. Analizler sonucunda anlamlı farklılığın ortaya çıkması durumunda, farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için varyansların homojenliği kontrol edilmiştir. Varyansların homojen olması durumunda çoklu karşılaştırma testlerinden LSD testi kullanılmıştır.

Bulgular

Tablo 1. Öğretmen adaylarının bağımsız değişkenlere göre dağılımı

Bağımsız Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Kadın	365	57.7
	Erkek	268	42.3
Bölüm	Gazi Sosyal Bilgiler	194	30.6
	Niğde Sosyal Bilgiler	185	29.2
	Zonguldak Sosyal Bilgiler	88	13.9
	Gazi Tarih	31	4.9
	Niğde Tarih	135	21.3
Sınıf Düzeyi	1.	92	14.5
	2.	154	24.3
	3.	121	19.1
	4.	235	37.1
	5.	31	4.9
Lise Türü	Genel Lise	451	71.2
	Öğretmen Lisesi	21	3.3
	Meslek Lisesi	18	2.8
	İmam-Hatip Lisesi	21	3.3
	Teknik Lise	2	0.3
	Anadolu Lisesi	103	16.3
	Diğer	17	2.7

Gelir Düzeyi	0 – 750 tl	91	14.4
	751 – 1500 tl	244	38.5
	1501 – 2000 tl	175	27.6
	2000 tl ve üzeri	123	19.4
Yerleşim Birimi	Köy	156	24.6
	Kasaba	76	12.0
	Şehir	227	35.9
	Büyükşehir	135	21.3
	Metropol	39	6.2

Tablo 1 analiz edildiğinde, cinsiyete göre öğretmen adaylarının kadın (N=365, %57.7) yönünde yığıldığı görülmektedir. %30.6'lık bir oranla ve 194 frekansı ile en çok Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim hayatına devam eden öğretmen adayları bölüm bağımsız değişkeninde yer almaktadır. Sınıf düzeyi bağımsız değişkeninde en çok dördüncü sınıf (N=235, %37.1) düzeyinde yığılma görülmektedir. Lise türü değişkeninde yığılma, oldukça büyük bir oranla (N=451, %71.2) genel lisede görülmektedir. Gelir düzeyinde ise 751 – 1500 tl, (N=244, %38.5) yığılmanın en çok görüldüğü aralıktır. Son olarak, yerleşim birimi bağımsız değişkeninde öğretmen adayları en çok şehirde (N=227, %35.9) yığılmışlardır.

Öğretmen Adaylarının Atatürk'e Yönelik Algıları

Tablo 2. Öğretmen adaylarının Atatürk'e yönelik toplam algı puanları

	N	En düşük puan	En yüksek puan	$\overline{X}$	Ss
Toplam	33	40.00	158.00	124.47	21.99

Tablo 2'de yer alan öğretmen adaylarının Atatürk'e yönelik toplam algı puanlarına bakıldığında en düşük puanın 40.00, en yüksek puanın ise 158.00 olduğu görülmektedir. Öte yandan toplam puanlardan elde edilen aritmetik ortalama 124.47, standart sapma ise 21.99 değerindedir.

Tablo 3. Öğretmen adaylarının Atatürk'e yönelik algıları (N=633)

Maddeler	$\overline{X}$	**Ss**
Atatürk ile ilgili anlatılanları dikkatlice dinlerim.	4.35	.86
Atatürk ile ilgili özel günleri hatırlamak benim görevimdir.	4.15	1.06
Atatürk ile ilgili yazılanları okurken keyif alırım.	4.12	1.04
Atatürk'ün işaret ettiği sorumlulukların bilincindeyim.	4.16	.89
Atatürk'ün hayatı ile ilgili yeterli bilgiye sahibim.	3.90	.83
Atatürk ile ilgili araştırmalar yapmak isterim.	4.01	1.07
Milli Mücadele Dönemi denince aklıma ilk gelen isim Atatürk'tür.	4.26	1.03
Atatürk öğrenciler için ideal bir modeldir.	4.30	.96
Atatürk ile ilgili bildiklerimi başkalarına anlatma fırsatını hiç kaçırmam.	3.83	1.08
Atatürk ile ilgili görsel malzemeleri aslına uygunluğuna göre ayırt edebilirim.	3.67	1.04
Atatürk ile ilgili bildiklerim arttıkça kendimi ona daha yakın hissediyorum.	3.80	1.23
Gürültülü bir ortamda dahi Atatürk'ün sesini ayırt edebilirim.	3.52	1.29
Atatürk Dönemi'nin işlendiği derslerde daha başarılı olurum.	3.78	1.05
Atatürk'ün kullandığı binaları ziyaret etmek öğrenmemi güdüleyicidir.	3.96	1.12
Lisansüstü eğitimimde Atatürk ile ilgili çalışma yapmak isterim.	3.67	1.29
Atatürk benim için yalnızca tarihi bir olgudan ibarettir.	1.97	1.31
İçeriği, Atatürk Dönemi olan derslere hazırlıklı gelmem gerekir.	3.56	1.15
Cumhuriyet Tarihimizin en önemli kesiti Atatürk Dönemi'dir.	4.13	1.01
Atatürk ile ilgili yazılmış bir kitabı rahatlıkla okuyup bitirebilirim.	4.01	1.08
Hayat felsefemin şekillenmesinde Atatürk önemli bir etkiye sahiptir.	3.45	1.25
Atatürk hakkında derslerde öğretilenleri ders dışında gözlemleyebilirim.	3.69	1.09
Atatürk Dönemi'ne ait bir fotoğraf gösterildiğinde konuyla bağlantısını kurarım.	3.91	.98
Atatürk'ün asıl ilgimi çeken yönü kişiliğinden çok fikirleridir.	4.07	1.02
Atatürk'ün Gençliğe Hitabesini anlamak vatandaşlık görevimdir.	4.31	1.02
Anıtkabir her öğrenci tarafından ziyaret edilecek yerlerin başında gelir.	4.42	1.00
Atatürk'ün düşünce sistemi evrensel niteliktedir.	4.42	.96
Atatürk, tüm vatandaşları kapsayıcı bir üst değerdir.	4.17	1.07
Atatürk'ün fikirlerini, sahip olacağım çocuğa önce ben öğretirim.	4.09	1.12
Atatürk ile ilgili aşırı bilgi yüklemesi beni ilgili konulardan soğutur.	2.50	1.40
Atatürk'ün fikirlerini her ortamda savunabilirim.	3.78	1.17
Atatürk konularının uygulamalı öğretilmesinden daha çok keyif alırım.	4.14	1.03
Atatürk benim için en önemli liderdir.	4.21	1.18

Öğretmen adaylarının her bir maddeye verdikleri cevapların aritmetik ortalama ve standart sapma puanları Tablo 3'te verilmiştir. Madde bazında en yüksek algı puanı 25. ve 26. maddelerde (=4.42) görülmektedir. En düşük algı puanı ise 16. Maddede (=1.97) görülmektedir. Öte yandan araştırma kapsamında öğretmen adaylarının toplam algı puanı =124.47 olarak bulunmuştur. Bu da genel olarak öğretmen adaylarının yüksek bir algı puanına sahip olduklarını göstermektedir.

Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 4. Öğretmen adaylarının Atatürk algısına ilişkin toplam puanlarının cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları

Cinsiyet	N	$\overline{X}$	Ss	sd	t	p
Kadın	365	128.02	19.04	483.396	4.636	.000*
Erkek	268	119.64	24.69			

*$p< .05$

Tablo 4 analiz edildiğinde, kadın öğretmen adayları ile erkek öğretmen adaylarının Atatürk algısına ilişkin toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür [$t_{(631)}$=4.636; p<.05]. Aritmetik ortalama puanlarına bakıldığında farklılığın, kadın öğretmen adayları lehine olduğu görülmektedir. Bu bulgu, kadın öğretmen adaylarının Atatürk'e yönelik algılarının erkek öğretmen adaylarına göre daha olumlu olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Bölüm Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 5. Öğretmen adaylarının Atatürk algısına ilişkin toplam puanlarının öğrenim görmekte oldukları bölümlere göre farklılığı için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken				N	$\overline{X}$		Ss
Bölüm	(1) Gazi Sosyal Bilgiler			194	125.41		18.69
	(2) Niğde Sosyal Bilgiler			185	127.03		21.71
	(3) Zonguldak Sosyal Bilgiler			88	126.22		22.36
	(4) Gazi Tarih			31	123.74		22.41
	(5) Niğde Tarih			135	118.63		25.42
	Toplam			633	124.47		21.99
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark (LSD)
	Gruplar Arası	6275.350	4	1568.838	3.290	.011*	1 – 5 2 – 5 3 – 5
	Gruplar İçi	299480.520	628	476.880			
	Toplam	305755.870	632				

Tablo 5 analiz edildiğinde, öğretmen adaylarının Atatürk'e yönelik algı toplam puanları öğrenim görmekte oldukları bölüm değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [F(4, 628)=3.290, p<.05]. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu görmek için LSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. LSD çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre, Gazi Sosyal Bilgiler ($\overline{X}$=125.41), Niğde Sosyal Bilgiler ($\overline{X}$=127.03) ve Zonguldak Sosyal Bilgiler ($\overline{X}$=126.22) Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının Atatürk'e yönelik algı toplam puan ortalamaları ile Niğde Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih ($\overline{X}$ =118.63) Bölümü'nde öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının Atatürk'e yönelik algı toplam puan ortalamaları arasında, Gazi Sosyal Bilgiler, Niğde Sosyal Bilgiler ve Zonguldak Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan öğretmen adayları lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu bulgu, Gazi Sosyal Bilgiler, Niğde Sosyal Bilgiler ve Zonguldak Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının, Niğde Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nde öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarına göre Atatürk'e yönelik algılarının daha olumlu olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Sınıf Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 6. Öğretmen adaylarının Atatürk algısına ilişkin toplam puanlarının öğrenim görmekte oldukları sınıf düzeylerine göre farklılığı için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken							
				N	$\overline{X}$		Ss
Sınıf Düzeyi	1. Sınıf			92	124.50		21.04
	2. Sınıf			154	121.46		24.69
	3. Sınıf			121	122.93		21.13
	4. Sınıf			235	127.32		20.65
	5. Sınıf			31	123.74		22.41
	Toplam			633	124.47		21.99
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	
	Gruplar Arası	3609.356	4	902.339	1.875	.113*	
	Gruplar İçi	302146.514	628	481.125			
	Toplam	305755.870	632				

**p> .05*

Tablo 6 analiz edildiğinde, öğretmen adaylarının Atatürk'e yönelik algı toplam puanları ile öğrenim görmekte oldukları sınıf düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir [$F_{(4, 628)}$=1.875, p>.05]. Bu bulgu, öğrenim görülmekte olan sınıf düzeyi değişkeninin öğretmen adaylarının Atatürk'e yönelik algılarında herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Mezun Olunan Lise Türü Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 7. Öğretmen Adaylarının Atatürk Algısına İlişkin Toplam Puanlarının Mezun Oldukları Lise Türlerine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken							
				N	$\overline{X}$		Ss
Lise Türü	(1) Genel Lise			451	126.19		20.17
	(2) Öğretmen Lisesi			21	124.95		20.48
	(3) Meslek Lisesi			18	120.44		25.28
	(4) İmam-Hatip Lisesi			21	83.90		34.27
	(5) Teknik Lise			2	125.50		2.12
	(6) Anadolu Lisesi			103	125.80		18.03
	(7) Diğer			17	124.35		25.38
	Toplam			633	124.47		21.99
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Fark (LSD)
	Gruplar Arası	36388.125	6	6064.688	14.094	.000*	1 – 4 5 – 4
	Gruplar İçi	269367.745	626	430.300			2 – 4 6 – 4
	Toplam	305755.870	632				3 – 4 7 – 4

**p< .05*

Tablo 7 analiz edildiğinde, öğretmen adaylarının Atatürk'e yönelik algı toplam puanları mezun olunan lise türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [$F_{(6, 626)}$=14.094, p<.05]. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu görmek için LSD çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır. LSD çoklu karşılaştırma testi sonuçlarına göre, Genel Lise ($\overline{X}$=126.19), Öğretmen Lisesi ($\overline{X}$=124.95), Meslek Lisesi ($\overline{X}$=120.44), Teknik Lise ($\overline{X}$=125.50), Anadolu Lisesi ($\overline{X}$=125.80) ve Diğer liselerden ($\overline{X}$=124.35) mezun olan öğretmen adaylarının Atatürk'e yönelik algı toplam puan ortalamaları ile İmam-Hatip Lisesi'nden ($\overline{X}$=83.90) mezun olan öğretmen adaylarının Atatürk'e yönelik algı toplam puan ortalamaları arasında, Genel Lise, Öğretmen Lisesi, Meslek Lisesi, Teknik Lise, Anadolu Lisesi ve Diğer liselerden mezun olan öğretmen adayları lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Genel Lise, Öğretmen Lisesi, Meslek Lisesi, Teknik Lise, Anadolu Lisesi ve Diğer

liselerden mezun olan öğretmen adaylarının, İmam-Hatip Lisesi'nden mezun olan öğretmen adaylarına göre Atatürk'e yönelik algılarının daha olumlu olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Aile Gelir Durumu Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 8. Öğretmen adaylarının Atatürk algısına ilişkin toplam puanlarının ailelerinin gelir durumlarına göre farklılığı için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Değişken					N	$\overline{X}$	Ss
Aile Gelir Durumu	0-750 TL				91	124.69	22.24
	751-1500 TL				244	122.95	22.44
	1501-2000 TL				175	125.48	22.29
	2000 TL ve üzeri				123	125.89	20.51
	Toplam				633	124.47	21.99
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	
	Gruplar Arası	994.641	3	331.547	.684	.562*	
	Gruplar İçi	304761.229	629	484.517			
	Toplam	305755.870	632				

Tablo 8 analiz edildiğinde, öğretmen adaylarının Atatürk'e yönelik algı toplam puanları ile aile gelir durumu değişkeni arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir [$F_{(3,\ 629)}$=.684, p>.05]. Bu bulgu, aile gelir durumu değişkeninin öğretmen adaylarının Atatürk'e yönelik algılarında herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Üniversiteye Gelinceye Kadar Hayatını Geçirdiği Yerleşim Birimi Değişkenine İlişkin Bulgular

Tablo 9. Öğretmen adaylarının Atatürk algısına ilişkin toplam puanlarının ailelerinin gelir durumlarına göre farklılığı için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları

Değişken					N	$\overline{X}$	Ss
Üniversiteye Gelinceye Kadar Hayatını Geçirdiği Yerleşim Birimi	Köy				156	121.14	24.01
	Kasaba				76	123.46	22.42
	Şehir				227	125.72	20.25
	Büyükşehir				135	127.45	21.67
	Metropol				39	122.20	22.61
	Toplam				633	124.47	21.99
	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	
	Gruplar Arası	3556.068	4	889.017	1.847	.118*	
	Gruplar İçi	302199.802	628	481.210			
	Toplam	305755.870	632				

Tablo 9 analiz edildiğinde, öğretmen adaylarının Atatürk'e yönelik algı toplam puanları ile üniversiteye gelinceye kadar hayatını geçirdiği yerleşim birimi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir [$F_{(4,\ 628)}$=1.847, p>.05]. Bu bulgu, üniversiteye gelinceye kadar hayatını geçirdiği yerleşim birimi değişkeninin öğretmen adaylarının Atatürk'e yönelik algılarında herhangi bir etkiye sahip olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Sonuç ve Tartışma

Araştırmada, İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülükle ilgili konuları öğretecek sosyal bilgiler ve tarih öğretmen adaylarının Atatürk'e yönelik algılarının çeşitli değişkenler açısından belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma sonucunda genel olarak öğretmen adaylarının yüksek bir algı puanına sahip olduklarını görülmüştür.

Araştırmada cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular ışığında, kadın öğretmen adayları ile erkek öğretmen adaylarının Atatürk algısına ilişkin toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Bu bulgudan hareketle, kadın öğretmen adaylarının Atatürk'e yönelik algılarının, erkek öğretmen adaylarına göre daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçta Atatürk'ün Türk kadınına kazandırdığı hakların da etkisi olabilir. Dolayısıyla kadın öğretmen adayları Atatürk'le ilgili daha duygusal bir yaklaşım sergilemiş olabilirler. Zira alan yazında öğretmen adaylarının demokratik tutumları ve cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkiyi sorgulayan bazı çalışmalar bulunmakta ve bu çalışmalarda öğretmen adayları arasında kadın öğretmen adayları lehine anlam farklılaşmaktadır (Akın ve Özdemir, 2009).

Araştırmada öğretmen adaylarının öğrenim görmekte oldukları bölüm değişkenine ilişkin bulgular ışığında, Atatürk'e yönelik algı toplam puanlarının öğrenim görmekte oldukları bölüm değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. Ayrıca Gazi Sosyal Bilgiler, Niğde Sosyal Bilgiler ve Zonguldak Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının, Niğde Tarih Bölümü'nde öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarına göre Atatürk'e yönelik algılarının daha olumlu olduğu saptanmıştır. Bunda Niğde Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nün doğrudan öğretmen yetiştirmeye yönelik olmamasının, yani mezunlarının bir pedagojik formasyon eğitiminden sonra öğretmen olabiliyor olmalarının etkisi olabilir. Ayrıca bu duruma Fen-Edebiyat öğrencilerinin Eğitim Fakültesi öğrencilerine göre Cumhuriyet Tarihi ile ilgili daha fazla ders almalarının da etkisi olabilir.

Araştırmada öğretmen adaylarının öğrenim görmekte oldukları sınıf düzeyi değişkenine ilişkin bulgular ışığında, Atatürk'e yönelik algı toplam puanları ile öğrenim görmekte oldukları sınıf düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Bu bulgudan hareketle, öğrenim görülmekte olan sınıf düzeyi değişkeninin öğretmen adaylarının Atatürk'e yönelik algılarında herhangi bir etkiye sahip olmadığı söylenebilir. Araştırmanın bu bulgusu bireyler arasında öğrenim görülmekte olan sınıfın farklılaşma yaratmadığı ve üniversite sürecindeki öğrenmelerin benzer olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmada öğretmen adaylarının mezun oldukları lise türü değişkenine ilişkin bulgular ışığında, Atatürk'e yönelik algı toplam puanlarının mezun oldukları lise türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. Ayrıca diğer lise türlerinden mezun olan öğretmen adaylarının, İmam-Hatip Lisesi'nden mezun olan öğretmen adaylarına göre Atatürk'e yönelik algılarının daha olumlu olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu sonuçta, mezun oldukları lise türünün eğitim anlayışının, örtük öğrenmelerin ve politik/apolitik konuların etkisinin olduğu söylenebilir.

Araştırmada öğretmen adaylarının aile gelir durumu değişkenine ilişkin bulgular ışığında, Atatürk'e yönelik algı toplam puanları ile aile gelir durumu değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Bu bulgudan hareketle, aile gelir durumu değişkeninin öğretmen adaylarının Atatürk'e yönelik algılarında herhangi bir etkiye sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu bulgusu öğretmen adaylarının ailelerinin genel olarak benzer gelir grubuna mensup olmalarından kaynaklanıyor olabilir.

Araştırmada öğretmen adaylarının üniversiteye gelinceye kadar hayatını geçirdiği yerleşim birimi değişkenine ilişkin bulgular ışığında, Atatürk'e yönelik algı toplam puanları ile üniversiteye gelinceye kadar hayatını geçirdiği yerleşim birimi değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Bu bulgudan hareketle, üniversiteye gelinceye kadar hayatını geçirdiği yerleşim birimi değişkeninin öğretmen adaylarının Atatürk'e yönelik algılarında herhangi bir etkiye sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu bulgusu günümüzde bilgi ve iletişim teknolojilerinin mekansal sınırlılıkların ortadan kalkmasındaki muazzam etkisiyle açıklanabilir.

İlgili alan yazında Atatürk algısı konusunda yapılmış herhangi bir çalışmaya rastlanmamış olunması farklı örneklemler üzerinde farklı yöntemlerle araştırmaların yapılması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu konuda yapılacak benzer çalışmaların, daha geniş ve farklı çalışma grupları üzerinde değerlendirilmesinin alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışma öğretmen adayı algısına yönelik olarak gerçekleştirilmiştir. Aynı doğrultuda öğretmen algısına yönelik çalışmalar yapılabilir. Ayrıca öğretmen

adaylarının ve öğretmenlerinin Atatürk'e yönelik algıları ölçülerek karşılaştırmalar yapılabilir ve bu sayede daha detaylı bilgiler elde edilebilir.

Kaynakça

Akın, U., Özdemir, M. (2009).Öğretmen adaylarının demokratik değerlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: eğitim bilimleri fakültesi örneği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, *42*(2), 183-198.

Aybars, E. (2004). Atatürk ilkeleri ve inkılâp tarihinin amaç ve kapsamı. B. Yediyıldız, T. F. Ertan ve K. Üstün (Ed.), *Atatürk ilkeleri ve inkılâp tarihinde yöntem arayışları*, (s. 32-41) Ankara: Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yayınları.

Aybars, E. (2006). Atatürk'ün evrenselliği, *Atatürk'ün düşünce yapısı ve Türkiye* (seçilmiş makaleler). Ankara: Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları.

Baykara, T. (1985). *Millî mücadele* (1918-1923). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Bayur, Y. H. (1990). *Atatürk hayatı ve eseri I (Doğumundan Samsun'a çıkışına kadar)*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.

Bucher, A. J. (1997). *Atatürk, muhtemel geleceği hatırlama, Mustafa Kemal Atatürk 1881 – 1981* (R. Kızıltan, Çev.). Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, (Eserin orijinal basım tarihi, 1981).

Doerfer, G. (1997). *Atatürk'ün kişiliği ve hizmetleri, Mustafa Kemal Atatürk 1881-1981* (M. Y. Sağlam, Çev.). Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, (Eserin orijinal basım tarihi, 1981).

Dönmez, C., Hamarat, E. (2014). Atatürk algısı ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *İlköğretim Online*, *13*(3), 820-826.

Dönmez, C., Yazıcı, K. (2008). *T.C. İnkılap tarihi ve Atatürkçülük konularının öğretimi*. Ankara: Nobel Yayınları.

Giritli, İ. (1974). *Kemalist devrim ve ideolojisi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Atatürk Devrimleri Araştırma Enstitüsü Yayınları.

Hottinger, A. (1997). *Atatürk olmasa Türkiye olmazdı, Mustafa Kemal Atatürk 1881 – 1981*, (Ö. S. Karadana, Çev.). Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, (Eserin orijinal basım tarihi, 1981).

Karasar, N. (1999). *Bilimsel araştırma yöntemi.* Ankara: Nobel Yayınları.

Kongar, E. (1985). *İmparatorluktan günümüze Türkiye'nin toplumsal yapısı*. İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları.

Likert, R. (1932). *A technique for the measurement of attitudes*. New York: John Wiley and Sons Inc.

Melzig, H. (1997). *Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusunun 100. doğum yılı münasebetiyle yayınlanmamış taslaklar, Mustafa Kemal Atatürk 1881 – 1981* (R. Kızıltan, Çev.). Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, (Eserin orijinal basım tarihi, 1981).

Mumcu, A. (2007). *Atatürk, cumhuriyet ve demokrasi, Atatürkçü düşüncenin bilimsel ve felsefî temelleri*, Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.

Ozankaya, Ö. (1983). *Atatürk ve laiklik (Türk demokrasi devriminin temeli).* İstanbul: Tekin Yayınevi.

Özgüldür, Y. (2006). *Atatürk ve çağdaşlaşma, Atatürk'ün düşünce yapısı ve Türkiye (Seçilmiş Makaleler)*, Ankara: Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları.

Tural, M. A. (1997). *Saltanatın otopsisi veya millî hakimiyet yolunda çekilen çileler.* Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.

Turan, Ş. (1999). *Atatürk'ün düşünce yapısını etkileyen olaylar, düşünürler, kitaplar.* Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.